



## W numerze:

- 20-lecie grupy „Wisła”
- Książka o Mikołaju Koperniku
- Wycieczka śladami Polaków w Lovranie i Opatii
- Wystawa *Hobby Art*
- Warsztaty bożonarodzeniowe i Wigilia

# W obiektywie



Fot. E. Majstorović.



Fot. K. Bobanović.

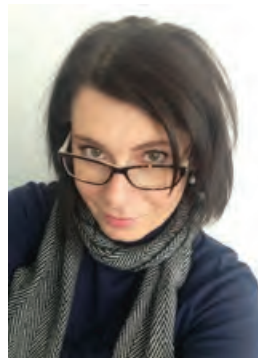


Fot. E. Majstorović.



**Drodzy Kopernikanie!**

Sezon letnio-wakacyjny, jak co roku, wiązał się ze zmniejszoną aktywnością naszego towarzystwa, wszyscy mieliśmy wolne, odpoczywaliśmy nad morzem albo w innych ładnych zakątkach. Jednak ostatni kwartał roku upływa na Savskiej zawsze pracowicie i pod znakiem wielu wydarzeń, tak było i w 2023 r. Magdalena Najbar-Agičić napisała książkę o naszym patronie Mikołaju Koperniku, pt. *Nikola Kopernik, čovjek koji je zaustavio Sunce, a pokrenuo Zemlju*, którą zaprezentowaliśmy w naszej siedzibie w październiku na promocji połączonej z wystawą ilustracji z książki, które odnosiły się do życia i działalności naszego patrona. Ilustracje do tej świetnie napisanej i pięknie wydanej książki wykonał Grgo Petrov. Książka przeznaczona jest głównie dla młodszego czytelnika, a jej wydanie zapowiada serię wydawniczą PTK. Niedługo napiszemy więcej w tej sprawie, jak i o innych projektach, np. o DKF Kopernik i tajemniczym pokazie specjalnym. Będzie to film godny Oscara.



Do tegorocznych nowości trzeba zaliczyć warsztaty ceramiczne poprowadzone przez Ewę Majstorović. Ich owocem była wystawa *Hobby Art*, na której znalazły również inne prace naszych członków i członkiń, np. obrazy czy ręcznie robione pocztówki, kartki, lampy, makramy, itp. Trzeba przyznać, że oprócz, bardzo namacalnych, choć kruchych, efektów warsztatów ceramicznych, mieliśmy też sporo radości podczas tworzenia różnorodnych przedmiotów: desek, misek, kubków, dekoracji, itp. Mamy w towarzystwie dużo utalentowanych osób, jest więc podstawa do tego, aby *Hobby Art* na stałe wszedł do kalendarza naszych wydarzeń.

Rok 2023 zdecydowanie należał do grupy „Wisła”, która obchodziła 20-lecie swojej działalności – odbył się uroczysty raut, na który zaproszono wielu gości. Cieszy również i to, że w naszym kopernikańskim chórze pojawiały się nowe twarze i przedstawiciele młodszego pokolenia, którzy nie tylko zasilają zespół, ale i, mamy nadzieję, wyznaczą ścieżki jego rozwoju w przyszłości. „Wiśle” serdecznie gratulujemy i życzymy wielu dalszych sukcesów i udanych koncertów.

Ponownie zawitała do nas wystawa obrazów autorstwa warszawskiej artystki Anny Kosakowskiej, tym razem jednak są to oryginały (akryl na płótnie), które zostały najpierw zaprezentowane na wystawie w Bibliotece Bogdan Ogrizović w Zagrzebiu.

Sfinansowano ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach konkursu *Polonia i Polacy za Granicą 2023*.

Financira Ured premijera u sklopu natječaja *Poljska i Poljaci u inozemstvu 2023*.

Publikacija wyraża jedynie poglądy autora/ów i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

Publikacija izražava samo stavove autora/autora i ne može se identificirati sa službenim stajalištem Ureda premijera.

Projekt je sufinanciran sredstvima iz Državnog proračuna putem Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske.



<http://www.wspolnotapolska.org.pl>



POLSKIE TOWARZYSTWO KULTURALNE  
POLJSKA KULTURNA UDRUGA





Grudzień był huczny, nie tylko ze względu na jubileusz „Wisły” czy warsztaty bożonarodzeniowe w Koperniku i na polonistycę zagrzebskiej, spotkania około wigilijne, ale i, rzecz jasna, ze względu na sprawy administracyjno-rozliczeniowe, związane z końcem roku.

W tym miejscu chciałam w imieniu własnym, ale i całego zarządu PTK podziękować Beacie Winnickiej Bożanović, bez której żaden z naszych projektów nie zakończyłby się powodzeniem. Trudno nawet zliczyć ilość godzin, które spędzała nad poprawianiem naszych wniosków, przygotowywaniem dokumentacji, doradzeniem, przeglądaniem, opisywaniem rachunków, faktur, odpowiadaniem na maile przeróżnych instytucji, rozliczeniami. Słowem, vivat Beata!

**Redaktor naczelna  
Małgorzata Vražić**



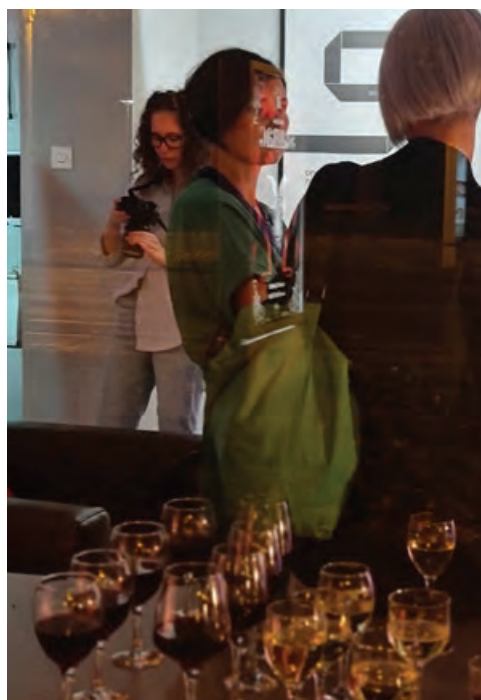
# Kronika wydarzeń





## One Take Film Festival

W dniach 5 i 6 października gościliśmy w naszej galerii w siedzibie PTK wystawę poświęconą dwudziestolecu tworzenia imprezy *One Take Film Festival* „20 lat w każdym kadrze”. Kadry z nagrodzonych filmów, plakaty z edycji festiwalowych, katalogi, nagroda festiwalowa i wiele innych materiałów uwidaczniały to, jak wyglądały początki i jak festiwal się zmieniał i rozwijał przez dwadzieścia lat. W ramach wystawy można było obejrzyć jeden z najdłuższych trwających programów festiwalowych *One Take in Space*, w tym roku pod nazwą *Okna Filmских Motiva*. W programie znalazły się filmy Amira Ahmada Kheirijego, Gabriele Villasenora, Vladislava Kneževicia, Asghara Besharatiego i Marcellvsa L.



## One Take Film Festival

Dana 5. i 6. listopada u našoj smo galeriji u sjedištu PKU ugostili izložbu posvećenu dvadesetoj godišnjici *One Take Film Festival* „20 godina u svakom kadru”. Kadrovi iz nagrađivanih filmova, plakati festivalskih edicija, festivalska nagrada i mnogo drugih materijala pokazali su kako su izgledali počeci i kako se festival mijenjao i razvijao tijekom dvadeset godina. U okviru izložbe moglo se pogledati i jedan od najdugovječnijih festivalskih programa *One Take in Space*, ove godine naslovljen *Okna filmских motiva*. U programu su se našli filmovi Amira Ahmada Kheirija, Gabriele Villasenora, Vladislava Kneževicia, Asghara Besharatija i Marcellvsa L.

## Promocja książki o Mikołaju Koperniku

W dniu 11 października spotkaliśmy się w siedzibie podczas promocji książki autorstwa Magdaleny Najbar-Agičić z ilustracjami Grga Petrova pt. *Nikola Kopernik, čovjek koji je zaustavio Sunce i pokrenuo Zemlju*, którą nasze towarzystwo wydało dzięki funduszom Savjeta za nacionalne manjine z okazji rocznicy 550 urodzin Mikołaja Kopernika. Promocji towarzyszyło otwarcie wystawy ilustracji z książki. Promocja książki dla dzieci w Polskiej Szkole wzbogacona była warsztatami plastycznymi, które poprowadził ilustrator Grgo Petrov.



## Predstavljanje knjige o Nikoli Koperniku

Dana 11. listopada okupili smo se u našem sjedištu prilikom promocije knjige Magdalene Najbar-Agičić s ilustracijama Grga Petrova, naslovljene *Nikola Kopernik, čovjek koji je zaustavio Sunce i pokrenuo Zemlju*, a koju je naša udruga objavila zahvaljujući potpori Savjeta za nacionalne manjine povodom 550. godišnjice Kopernikova rođenja. Promocija je bila popraćena otvorenjem izložbe ilustracija za to izdanje. Promocija knjige za djecu u Poljskoj školi obogaćena je likovnom radionicom koju je vodio ilustrator Grgo Petrov.





## Śladami Polaków w Lovranie i Opatii

W weekend 21 i 22 października uczniowie Szkoły Polskiej i ich rodzice pojechali na jedyną w swoim rodzaju wycieczkę połączoną z zajęciami terenowymi w Lovranie i Opatii. Najpierw była *marunada* w pobliskim Dobreciu, potem spacer przez pachnący ziołami i stromy las z Dobrecia do Lovranu. Potem

## Tragovima Poljaka u Lovranu i Opatiji

Za vikend 21. i 22. listopada učenici Poljske škole i njihovi roditelji otputovali su na jedinstveni izlet povezan s terenskom nastavom u Lovranu i Opatiji. Najprije je održana *marunada* u obližnjem Dobrecu, a onda šetnja kroz strmu šumu Dobreća koja je mirisala na razno mirisno bilje. Onda ručak u Iki i šetnja

# Kronika wydarzeń

obiad w Ice i spacer *lungomare* w stronę Lovranu śladami Polaków, którzy pod koniec XIX i na początku XX w. przyjeżdżali na opatyjską riwierę. Po obu miejscowościach wycieczkę oprowadzała polonistka Małgorzata Vražić - autorka wielu artykułów o Lovranie, obecnie kończąca swoją książkę/przewodnik o tej tematyce. Opowiadała o bogatych więziach polsko-chorwackich na tych terenach, mówiła o Henryku Sienkiewiczu, Stanisławie Witkiewiczu i jego synu Stanisławie Ignacym Witkiewiczu, Marii Konopnickiej, Józefie Piłsudskim, Stefanie Żeromskim i wielu innych wybitnych polskich twórcach i politykach, którzy odpoczywali albo leczyli się nad Adriatykiem. W realizacji zajęć terenowych pomagał przedstawiciel polskiej mniejszości narodowej miasta Zagrzebia – Slaven Kale. Nauczycielki Katarzyna Rudzińska i Dominika Flaus Tadić przygotowały ciekawe zajęcia dodatkowe.

*lungomare* u pravcu Lovrana tragovima Poljaka koji su krajem 19. i početkom 20. stoljeća dolazili na Opatijsku rivijeru. Kroz oba mjesta ekskurziju je vodila Małgorzata Vražić – autorka brojnih tekstova o Lovranu koja upravo dovršava svoju knjigu/vodič na ovu temu. Pripovijedala je o bogatim poljsko-hrvatskim vezama u ovoj okolicy, govorila je o Henryku Sienkiewiczu, Stanisławu Witkiewiczu, njegovom sinu Stanisławu Ignacju Witkiewiczu, Mariji Konopnickoj, Józefu Piłsudskom i Stefanu Żeromskom, te brojnim drugim poljskim umjetnicima i političarima, koji su odmarali ili liječili se na Jadranu. U ostvarenju terenske nastave pomogao je predstavnik poljske nacionalne manjine Grada Zagreba – Slaven Kale. Učiteljice Katarzyna Rudzińska i Dominika Flakus Tadić pripremile su zanimljive dodatne aktivnosti.

Zwiedzanie Lovranu i Opatii. Fot. z archiwum Polskiej Szkoły.



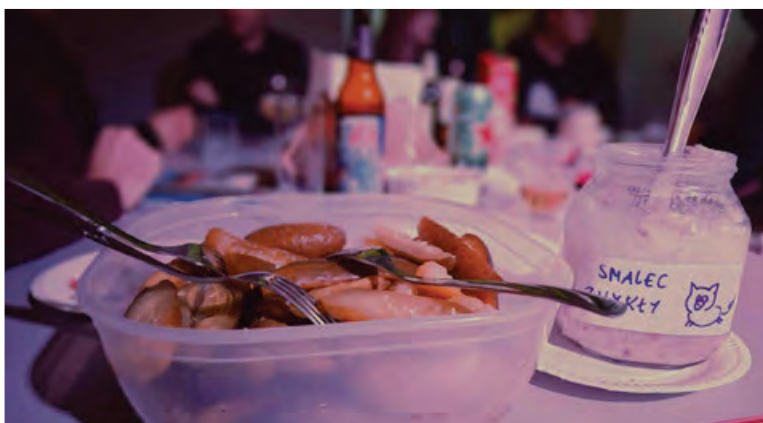
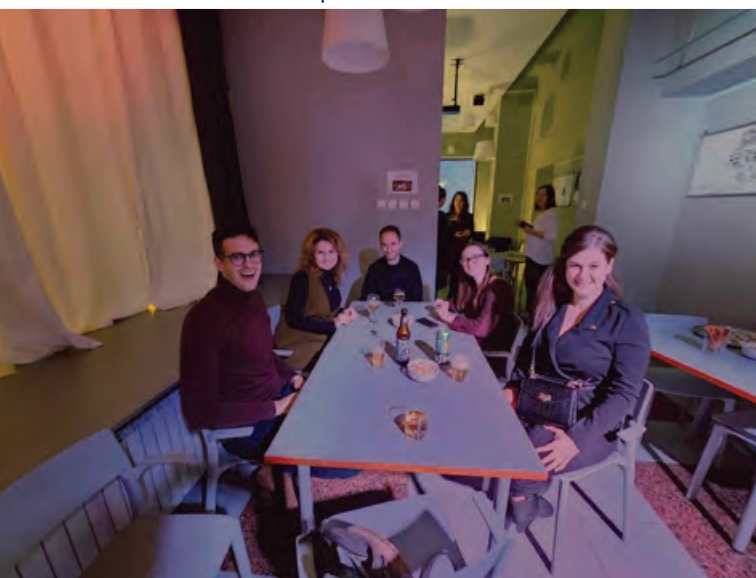


## Spotkanie integracyjne

W sobotę 4 listopada w siedzibie odbyło się spotkanie integracyjne młodszego pokolenia Polek i Polek zamieszkałych w Zagrzebiu. Główną atrakcją wieczoru był koncert Patrycji Jakuć. Było bardzo sympatycznie i od razu było jasne, że to nie ostatnie tego typu spotkanie. Podobna grupa zorganizowała w siedzibie PTK 16 grudnia przedświąteczną kolację wigilijną. W spotkaniach wzięły także udział przedstawiciel polskiej mniejszości narodowej miasta Zagrzebia – Slaven Kale, który w dużej mierze pomógł w organizacji tych wydarzeń.

## Integracyjny susret

U sobotu 4. studenoga u sjedištu udruge održan je integracijski susret mladog naraštaja Poljakinja i Poljaka nastanjenih u Zagrebu. Glavna atrakcija večeri bio je koncert Patricije Jakuć. Ozračje je bilo vrlo ugodno i odmah je bilo jasno da to nije bio zadnji susret te vrste. Slična je skupina 16. prosinca organizirala je u sjedištu PKU novi susret – Badnju večer. U susretima sudjelovao je predstavnik poljske manjine Grada Zagreba – Slaven Kale, koji je uvelike pomogao u organizaciji tih događaja.



Fot. A. Niziński.

## Święto Niepodległości

Dnia 8 listopada odbyły się uroczystości z okazji odzyskania przez Polskę niepodległości po pierwszej wojnie światowej, kiedy to obchodzimy Święto Niepodległości. Podczas uroczystości wystąpiła grupa „Wisła”. Aby wspólnie uczcić narodowe Święto Niepodległości obchodzone w Polsce corocznie 11 listopada, tradycyjnie już organizujemy uroczystości w naszej siedzibie. Jest okazja do przypomnienia ważnych chwil z historii, ale i do rozmów i miłego spędzenia czasu w gronie rodaków. W tym roku przedstawiciel polskiej mniejszości narodowej miasta Zagrzebia – Slaven Kale – który jest doktorem nauk historycznych, w krótkiej prelekcji zaprezentował echa odzyskania niepodległości przez Polskę w roku 1918 w ówczesnej prasie chorwackiej.

## Dan nezavisnosti

Dana 8. studenoga održana je svečanost povodom godišnjice obnove poljske nezavisnosti nakon Prvoga svjetskog rata, kada slavimo Dan nezavisnosti. Tijekom svečanosti nastupila je vokalna skupina „Visla”. Kako bismo uveličali nacionalni Dan nezavisnosti koji se u Poljskoj svake godine slavi 11. studenoga, tradicionalno organiziramo svečanosti u našem sjedištu. To je prilika da se prisjetimo važnih trenutaka iz povijesti, a li za razgovore i ugodno druženje u društvu sunarodnjaka. Ovaj put predstavnik poljske nacionalne manjine Grada Zagreba – Slaven Kale – inače doktor povijesnih znanosti, u kratkom je izlaganju prezentirao odjeke obnove Poljske 1918. godine u hrvatskom tisku toga doba.



## Nagroda dla Jasmina Novljakovića i jego zespołu

Spektakl *Nasza klasa* powstały na podstawie tekstu Tadeusza Słobodzianka, w reżyserii członka naszego Towarzystwa Jasmina Novljakovića zdobył kolejną nagrodę. Na 28. Jugosłowiańskim Festiwalu Teatralnym, odbywającym się w Teatrze Narodowym w Użicach, spektakl jednogłośnie zdobył Nagrodę Specjalną *Ardalion* za grę zespołową. Serdecznie gratulujemy i życzymy dalszych sukcesów!

## Nagroda za Jasmina Novljakovića i njegov tim

Predstava *Naš razred*, prema tekstu Tadeusza Słobodzianeka u režiji člana naše Udruge Jasmina Novljakovića, osvojila je još jednu nagradu. Na 28. Jugoslovenskom pozorišnom festivalu, održanom u Narodnom pozorištu u Użicama predstava je jednoglasno osvojila Specijalnu nagradu *Ardalion* za kolektivnu glumačku igru. Čestitamo i želimo daljnji uspjeh!



Fot. z profilu J. Novljakovića na Facebooku.

## Wystawa *Hobby Art*

W dniu 22 listopada zorganizowaliśmy w siedzibie PTK otwarcie wystawy *Hobby Art*, na której znalazły się głównie eksponaty wykonane w czerwcu tego roku podczas warsztatów ceramicznych, które poprowadziła dla naszych członków Ewa Majstorović. Uczestnicy warsztatów pod jej okiem wykonali swoje pierwsze wyroby z gliny, które po wyschnięciu zostały wypalone i poglazurowane.

## Izložba *Hobby Art*

Dana 22. studenoga u sjedištu PKU organizirali smo otvorenje izložbe *Hobby Art* na kojoj smo prezentirali prvenstveno izložke izrađene u lipnju ove godine tijekom radionice izrade keramike, koju je za naše članove vodila Ewa Majstorović. Sudionici radionice pod njenim budnim okom izradili su svoje prve predmete od gline koji nakon sušenja pečeni i glazirani. Naše članice i članovi u okviru svojih hobbyja

Nasze członkinie i członkowie hobbistycznie zajmują się również inną twórczością artystyczną czy rękodziełem. Wystawa stała się więc dobrą okazją, żeby przedstawili swoje prace szerszej publiczności.

bave se i drugim formama stvaralaštva. Zbog toga je ova izložba postala dobra prilika za predstavljanje njihovih radova široj publici.

Fot. A. Niziński.



# Kronika wydarzeń

## Magiczny wieczór

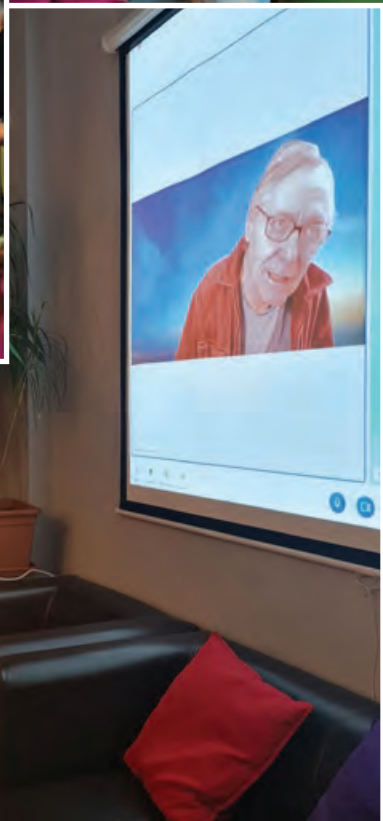
W sobotę 25 listopada odbyły się zajęcia i bardzo interesujące spotkanie z niezwykłym drzewem i autorem książki *Magiczne drzewo* Andrzejem Maleszką. Oj działa się! A nasz kopernikański Teatr Obserwatorium znów wystąpił specjalnie dla dzieci.

Fot. A. Niziński.

## Magična večer

U subotu 25. studenoga održane su vrlo zanimljive aktivnosti i susret s neobičnim drvetom te autorom knjige *Magične drzewo* Andrzejom Maleszkom. Bilo je svega! A naš kopernikanski Teatar Opsevatorij nastupio je posebno za djecu.





# Kronika wydarzeń



## Piernikowanie i warsztaty bożonarodzeniowe

Piernikowanie i warsztaty bożonarodzeniowe na stałe weszły do grudniowego programu naszego towarzystwa. W tym roku odbyły się w niedzielę 3 grudnia w siedzibie PTK. Dzieci nauczyły się jak ozdobić pierniki świąteczne, natomiast dorośli w tym czasie mogli własnoręcznie, dzięki instrukcjom prowadzącej warsztaty Beacie Winnickiej Bożanović, wykonać wianuszki i inne ozdoby świąteczne. Studenci zagrzebskiej polonistyki mogli natomiast przygotowywać świąteczne ozdoby i kartki 18 grudnia. Warsztaty studenckie zostały zorganizowane przez lektorki Małgorzatę Vražić i Kamilę Kwiatkowską i odbyły się na terenie Wydziału Filozoficznego Uniwersytetu Zagrzebskiego. Materiały na potrzeby warsztatów ufundowała Ambasada RP w Republice Chorwacji.

## Piernikowanie i bożićna radionica

Piernikowanie i bożićna radionica ušli su za stalno u prosinački program naše udruge. Ove godine održani su u nedjelju 3. prosinca u sjedištu PKU. Djeca su učila kako ukrašavati blagdanske medenjake, a odrasli su u to vrijeme imali priliku vlastoručno, zahvaljujući uputama voditeljice radionice Beate Winnicke Božanović, izraditi adventske vijence i božićne ukrase. Studenti zagrebačke polonistike mogli su pak izraditi ukrase i božićne čestitke 18. prosinca. Studentsku radionicu organizirale su lektorice Małgorzata Vražić i Kamila Kwiatkowska, a održana je u prostorijama Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Materijale potrebne za održavanje radionice financiralo je Veleposlanstvo RP u Zagrebu.

Fot. A. Niziński.



# Kronika wydarzeń



## Wigilia

W sobotę 9 grudnia o godz. 17.00 na deskach sceny Centrum Kultury Dubrava wystąpił Teatr Szkoły Polskiej i rozpoczęło się *Przedstawienie bożonarodzeniowe*. W rolach głównych wystąpili uczniowie i nauczycielki Szkoły Polskiej. Gościem specjalnym była grupa wokalna „Wisła”, pojawił się też gość nieoczekiwany, czyli św. Mikołaj w towarzystwie Elfika i swojego osobistego ochroniarza (plotka głosi, że ktoś w tym roku planował ukrąść Mikołajowi prezenty!).

Potem odbyła się wspólna polonijna kolacja wigilijna, na której nie zabrakło opłatka, ale i tradycyjnych potraw polskich: barszczu i pierogów. Wszystko odbyło się w wyborowym towarzystwie. W naszej uroczystości wzięli udział pan Ambasador RP w Zagrzebiu Paweł

## Bożični domjenak

U subotu 9. prosinca u 17 sati na pozornici Centra za kulturu Dubrava nastupilo je kazalište Poljske škole i započelo *Božičnu predstavu*. U glavnim ulogama nastupili su učenici i učiteljice Poljske škole. Specijalni gost bila je vokalna skupina „Visla”, a pojavio se i gost iznenađenja, Sveti Nikola u društvu Elfa i svojega zaštitara (kružila je priča da je netko ove godine planirao ukrasti Sv. Nikoli poklone!).

Nakon toga organizirana je zajednička Badnja večer na kojoj nije nedostajao *oplatke*, a bila su i tradicionalna poljska jela: *barszcz* i *pierogi*. Sve to u probranom društvu. U našoj svečanosti sudjelovali su Njegova Ekselencija veleposlanik Republike Poljske u Zagrebu Paweł Czerwiński sa suprugom, konzulica RP Emilia Bala, voditeljica političko-ekonomskog odjela



# Kronika wydarzeń

Czerwiński z małżonką, pani Konsul RP Emilia Bala, pani Kierownik Wydziału Polityczno-Ekonomicznego Weronika Staniec-Porczyk, a także przewodnicząca PTK „Mikołaj Kopernik” Jolanta Sychowska Kavedžija wraz z członkami Towarzystwa oraz dyrektor Szkoły Podstawowej im. I. Gundulića w Zagrzebiu – Robin Rašperger.

Veleposlanstva Weronika Staniec-Porczyk, te predsjednica PTK „Mikołaj Kopernik” Jolanta Sychowska Kavedžija zajedno s članovima društva te ravnatelj Osnovne škole Ivana Gundulića u Zagrebu – Robin Rašperger.

Fot. z archiwum  
Polskiej Szkoły.



## Zagreb Advent Run

W Polskiej Szkole znów sportowy duch. Mimo mrozu 10 grudnia w kolejnej edycji *Advent Run* pobiegła dzielna reprezentacja uczniów, rodziców i nauczycieli pod wodzą dyrektor szkoły – Izabelli Glavić. Maskotką biegu niewątpliwie była suczka Bella.

## Zagreb Advent Run

U Poljskoj školi osjeća se opet sportski duh. Usprkos hladnoći, 10. prosinca u novoj ediciji *Advent Run* opet je trčala hrabra reprezentacija roditelja i učitelja pod vodstvom ravnateljice škole – Izabele Glavić. Maskota utrke bila je zasigurno kujica Bella.

Fot. z arhivum  
Polskiej Szkoły.





## Obchody 20-lecia grupy wokalnej „Wisła”

Kolorowe, muzycznie i uroczyste spotkanie jubileuszowe „Wisły” odbyło się 2 grudnia w Czeskiej Besedzie w Zagrzebiu. Zebranych najpierw powitała przewodnicząca Towarzystwa PTK Kopernik – Jolanta Sychowska Kavedžija, która podziękowała grupie za jej wkład w promowanie kultury polskiej w Chorwacji oraz za budowanie więzi między członkami Towarzystwa. Głos zabrała też obecna liderka grupy – Janina Wojtyna-Welle, która przedstawiła krótko historię zespołu, jego osiągnięcia i wspomnienia z licznych występów zarówno w Chorwacji, jak i za granicą, m.in. w Polsce, na Węgrzech, we Francji, Bośni i Hercegowinie czy ostatnio w Czarnogórze. Przybyli liczni goście specjalni: przyjaciele i sympatycy zespołu z Mariji Bistricy, byli członkowie grupy oraz przedstawiciel polskiej mniejszości narodowej miasta Zagrzeb – Slaven Kale. Punktem kulminacyjnym był oczywiście iście koncert „Wisły”, podczas którego zabrzmiały polskie i chorwackie piosenki ludowe. Potem nadszedł czas na długie, wzruszające rozmowy i wspomnienia na bankiecie.

## Proslava 20. godišnjice vokalne skupine „Visla”

Šareni, glazbeni i svečani jubilarni susret “Visle” održan je 2. prosinca u Českoj besedi u Zagrebu. Okupljene je najprije pozdravila predsjednica Poljske kulturne udruge „Mikolaj Kopernik” Jolanta Sychowska Kavedžija, koja je zahvalila skupini na doprinosu promociji poljske kulture u Hrvatskoj te izgradnji veza između članova Udruge. Riječ je uzela i današnja voditeljica skupine Janina Wojtyna-Welle koja je prezentirala povijest sastava i njegova postignuća te uspomene na brojne nastupe kako u Hrvatskoj, tako i u inozemstvu, među ostalima u Poljskoj, Mađarskoj, Francuskoj, Bosni i Hercegovini, te u zadnje vrijeme u Crnoj Gori. Pristigli su brojni posebni gosti, prijatelji skupine „Visla” iz Marije Bistrice, bivši članovi grupe te predstavnik Poljske nacionalne manjine Grada Zagreba – Slaven Kale. Vrhunac je naravno bio nastup „Visle” tijekom kojeg su odzvanjale poljske i hrvatske narodne pjesme. Nakon toga došlo je vrijeme za duge emotivne razgovore i uspomene tijekom domjenka koji je uslijedio.



# Temat numeru





## Jubileusz XX-lecia „Wisły“

W 2023 r. grupa wokalna „Wisła” roku obchodziła swój jubileusz. Istnieje już 20 lat! Oto wystąpienie, które wygłosiła z tej okazji z Czeskiej Besedzie, prowadząca zespół od dziesięciu lat, Janina Wojtyła-Welle:

*Poštovani i dragi naši gosti,*

*Zahvaljujemo na Vašem dolasku i čestitkama prigodom našeg jubileja.*

*U okviru djelovanja Poljske kulturne udruge „M. Kopernik“ u Zagrebu, na inicijativu tadašnje predsjednice Walentyne Lončarić, 2003. godine osnovana je vokalna grupa „Visla“. Walentyňa je uspješno vodila „Vislu“ prvih deset godina. Dakle uspješno pjevamo i nastupamo već 20 godina!*

*Grupa od početka veoma intenzivno radi, promovira poljsku kulturu, održava probe i često nastupa. Izvodimo poljske narodne pjesme, uglavnom iz repertoara istaknutog poljskog ansambla „Mazowsze“. Na proslavama poljskih nacionalnih praznika pjevamo poljske domoljubne, a na misama prigodom poljskih crkvenih blagdana pjevamo crkvene pjesme. Pjevamo i hrvatske pjesme.*

*Mnogi istaknuti dirigenti vodili su „Vislu“: kratko vrijeme Stanko Dolinar pa onda Igor Kos, Miroslav Hriberski, Ambrozije Puškarić, Sara Jakopović i Marija Anđela Biondić. Trenutno nastupamo pod glazbenim vodstvom Jana Naglića.*

*Neki članovi nisu više s nama i rado ih se sjećamo. Hvala im na podršci, zajedničkom pjevanju i proživljenim nezaboravnim trenucima.*

*Godine 2014. snimili smo CD s najpopularnijim poljskim božićnim pjesmama, a 2015. s poljskim folklorom „Płynie Wisła, płynie“. Uspjesi su ipak došli kao rezultat teškog rada i velike angažiranosti svih članova grupe. Regularni dolasci na probe i sudjelovanje na koncertima ili festivalima zahtijevaju mnoga odricanja osobito od strane zaposlenih članova,*



*ili onih koji stanuju izvan Zagreba. Ipak pjevanje u grupi je neka vrsta strasti i način provođenja slobodnog vremena što članovima zbora pričinjava pravu radost. To je neprestani kontakt s drugim ljudima, upoznavanje ne samo vlastite kulture, već folkloru i kulture drugih naroda, poznanstva s ljudima koji se bave umjetnošću i stjecanje scenskoga iskustva.*

*„Visla“ je od 2010. godine tradicionalno, s drugim nacionalnim manjinama Hrvatske i hrvatskim zborovima, organizirala zajedničke koncerte božićnih pjesama, najčešće u crkvi sv. Katarine na Gornjem gradu, u zagrebačkoj katedrali, u drugim crkvama i domovima kulture.*

*Poljske tradicijske božićne pjesme veoma su stare, prve potječu iz XV. stoljeća. Većinom su nastale u XVII. i XVIII. stoljeću i oduševljavaju slušatelje svojom melodioznošću. U poljskoj kulturnoj baštini sačuvalo se više od 500 starih božićnih pjesama i pastoralu. Poljska broji najviše božićnih pjesama u svijetu, više od tisuću!*

*„Visla“ je veoma uspješno nastupala na smotrama kulturnog stvaralaštva nacionalnih manjina u Zagrebu te je gostovala na priredbama u Poljskoj, Austriji, Francuskoj, Mađarskoj, Vojvodini, Bosni i Hercegovini, Makedoniji i ove godine u Crnoj Gori.*

*Trenutno grupa „Visla“ broji 15 osoba. Nastupamo u originalnim poljskim, ručno izrađenim narodnim nošnjama.*

*U prigodi naše 20. obljetnice zahvaljujemo na financijskoj potpori Savjetu za nacionalne manjine Vlade RH, Poljskom veleposlanstvu u Zagrebu i Uredu predstavnika poljske nacionalne manjine Grada Zagreba.*

*Zahvaljujem svim bivšim i sadašnjim članovima vokalne grupe „Visla“ na entuzijazmu i ljubavi prema poljskoj kulturnoj baštini.*

*Na današnjem prigodnom koncertu izvest ćemo šest poljskih narodnih pjesama i 4 hrvatske narodne pjesme.*

## **Występy „Wisły” w Czarnogórze**

W dniach 17-20 listopada 2023 r. nasza grupa wokalna „Wisła” gościła w Czarnogórze. Nad ranem w piątek 17 listopada ruszyliśmy w długą i wyczerpującą podróż, która trwała 13 godzin. Jednak czas szybko upłynął i już wieczorem dotarliśmy do hostelu „Crnogorska kuća” w Podgoricy. Po długiej podróży trzeba było odpocząć. Jednak już następnego dnia wystąpiliśmy w strojach ludowych na polskich targach w centrum handlowym „Big Fashion”. Przeszliśmy przez centrum, śpiewając polskie pieśni ludowe, a liczni oglądający wraz z dziećmi zatrzymywali się i pytali co to za kolorowe stroje i skąd jesteście. Była to też okazja do spotkania z przewodniczącą Stowarzyszenia w Czarnogórze p. Wandą Vujisić i z Konsul RP w Podgoricy p. Małgorzatą Łakotą-Migier. Organizatorem targów była Ambasada RP w Podgoricy. Po występie poszliśmy na obiad, a wieczorem wystąpiliśmy podczas mszy w Centrum Katolickim „Don Bosko”. Mszę odprawiał ksiądz Janez Mirtek, a my zaśpiewaliśmy kilka maryjnych pieśni. Potem odbyło się spotkanie z księdzem.

W niedzielę, trochę na szybko, zwiedzaliśmy Cetynię i mimo tego, że nie mieliśmy przewodnika, udało się nam poczuć ducha tego starego czarnogórskiego miasta. Potem były góry Lovćen, jednak tylko dla dobrych kierowców i żołądków ze względu na liczne serpentyny. Wszystkie niedogodności jazdy zrekomensował nam wspaniały widok na Zatokę Kotorską (Boka kotorska). Przyjechaliśmy w końcu do Budvy, gdzie czekał już na nas prze-

wodnik Alan, który oprowadził nas po mieście i zapoznał z jego ciekawą historią. W czasie wolnym, co bardziej odważni z nas, kąpali się nawet w morzu. Następnie nadmorska droga zaprowadziła nas do Baru, skąd mogliśmy podziwiać widok na wysepkę Sveti Stefan. W Cel Barze i Starym Barze spotkaliśmy się w Towarzystwie Oliwkarzy z Marzeną Kossowską i jej mężem, rodzicami przewodnika Alana. Marzena jest poetką i rzeźbiarką, a artykuł o niej można przeczytać w pierwszym numerze biuletynu „Kopernik” z 2023 r. Podczas spotkania były wspólne śpiewy i dużo emocji. Szybko zapadał zmrok, a do zwiedzania został nam jeszcze Stary Bar (Stari Bar), któremu zachód słońca dodawał uroku. Potem wróciliśmy do Podgoricy. W poniedziałek mieliśmy jeszcze godzinkę na miasto portowe Kotor i pożegnanie z Czarnogórą.

## **Nastupi „Visle” u Crnoj Gori**

Od 17. do 20. studenoga 2023. vokalna skupina „Visla” boravila je u Crnoj Gori. Krenuli smo ujutro u četvrtak 17. studenog na dug i naporan put u trajanju od 13 sati. Ali vrijeme je brzo prošlo i predvečer smo stigli u hostel „Crnogorska kuća” u Podgorici. Nakon dugog puta bilo je potrebno odmoriti se. Već sljedeći dan nastupili smo na otvorenju Poljskog sajma u shopping centru „Big Fashion”. Budući da smo prolazili centrom u šarenim narodnim nošnjama, privlačili smo posjetitelje s djecom koja su zavidljivo gledala. Bila je to prilika i za susret s predsjednicom Udruženja u Crnoj Gori gđom Wandom Vujisić i konzulicom Republike Poljske u Podgorici gđom Małgorzatom Łakota-Migier. Organizator sajma je bilo Veleposlanstvo Republike Poljske u Podgorici.





Nakon nastupa otišli smo na večeru, a navečer smo bili na misi u Katoličkom centru "Don Bosko". Misu je predvodio vlč. Janez Mirtek, a nakon toga smo zapjevali nekoliko prigodnih marijanskih pjesama. Poslije mise upriličen je susret i razgovor sa svećenikom. Prvo brzi obilazak Cetinja i koliko-toliko smo uspjeli uhvatiti duh i ponos ovog starog crnogorskog grada. Zatim planina Lovćen, samo za dobre vozače i ljude jakog želuca zbog brojnih serpentina. No kad smo stigli sve neugodnosti nam je nadoknadio prekrasan pogled na Boku kotorsku. Stigli smo na kraju u Budvu, gdje nas je čekao naš vodič Alan, koji nas je proveo kroz grad i upoznao s njegovom poviješću.

U slobodno vrijeme neki hrabri su se čak i kupali u moru. Put uz more doveo nas je do Bara, usput s pogledom na otočić Sveti Stefan. U Cel Baru i Starom Baru sreli smo Marzenu Kossowsku i njezinog supruga, Alanove roditelje, u Društvu maslinara. O Marzeni, pjesnikinji i kiparici, pisali smo u „Koperniku” 1/2023. Bilo je i zajedničkog pjevanja i puno emocija. Brzo je pao mrak, a tu je i Stari Bar kojemu je možda zalazak sunca dao dodatnu draž. Zatim povratak u Podgoricu. U ponedjeljak sat vremena za kratak obilazak Kotora i pozdrav Crnoj Gori. Do sljedećeg puta...

**Małgorzata Muić**  
**Marek Stanojević**





## Koncert grupy wokalne „Wisła” w Mariji Bistricy

Nasza grupa wokalna „Wisła” w dniu 3 grudnia 2023 r. udała się autobusem do Mariji Bistricy na koncert z okazji zapalania pierwszej świecy na wieńcu adwentowym na głównym placu. Świecę zapalała pani Sława Umińska-Kajdan, prezydent Piekar Śląskich, która wraz z delegacją przybyła na zaproszenie władz zaprzyjaźnionego miasta Marija Bistrica.

„Wisła” wystąpiła na otwartej scenie w polskich strojach ludowych i odśpiewała polskie pieśni adwentowe i kilka piosenek ludowych. Akompaniował nam na akordeonie nasz niedysiejszy dyrygent Miroslav Hriberski z dwoma członkami swojego zespołu. Koncert został nagrodzony dużymi brawami.

Po poczęstunku „grzańcem” udaliśmy się na mszę, na której „Wisła” śpiewała *Czarną Madonnę* przy akompaniamencie Miroslava Hriberskiego na organach. Po mszy wraz z polską delegacją zostaliśmy zaproszeni na plebanię na spotkanie z rektorem sanktuarium – Domagojem Matoševiciem. Następnie przed pomnikiem św. Jana Pawła II złożyliśmy kwiaty i zapaliliśmy znicze. Wraz z polską delegacją zostaliśmy zaproszeni przez naczelnika m. Marija Bistrica Josipa Miličkiego do restauracji na uroczysty obiad. Wracając do Zagrzebia podziwialiśmy piękne ośnieżone pagórki Zagórza Chorwackiego.





### Koncert grupy wokalnejs „Wisła” w Centrum Kultury „Dubrava”

Grupa wokalna „Wisła” w dniu 16 grudnia 2023 r. na zaproszenie Centrum Kultury „Dubrava” wystąpiła na otwartej scenie i wykonała w ramach cyklu imprez „Adwentom do Bożi-  
 ća” dwie polskie pieśni adwentowe i dwie kolędy. Akompaniował nam na pianinie Tibor Naglič. Koncert został nagrodzony dużymi brawami. „Wisła” wystąpiła w polskich strojach ludowych.

Oprócz nas wystąpiło tego wieczoru dziewięć różnych zespołów. W holu centrum odbywały się bardzo ciekawe warsztaty wyrobu szopek, ozdób choinkowych itp.

Janina Wojtyna-Welle

Wszystkie zdjęcia z archiwum grupy „Wisła”.



## W naszej bibliotece

Od 2013 roku w Polskim Towarzystwie Kulturalnym „M. Kopernik” działa biblioteka przeznaczona głównie dla naszych członków, którzy wpisując się do PTK automatycznie zyskują prawo korzystania z naszych zbiorów. Zapisać się i korzystać z biblioteki mogą również osoby spoza organizacji. Biblioteka liczy ok. 3000 egzemplarzy i są to przede wszystkim książki w języku polskim oraz literatura polska przetłumaczona na język chorwacki. W księgozbiornie przeważają najnowsze wydania współczesnej literatury polskiej i obcej, jak również literatura popularno-naukowa oraz książki dla dzieci i młodzieży. Aby ułatwić naszym czytelnikom wybór lektury, proponujemy w każdym kolejnym wydaniu czasopisma kilka tytułów. Zachęcamy do czytania i zapraszamy do naszej biblioteki.

Manuela Gretkowska

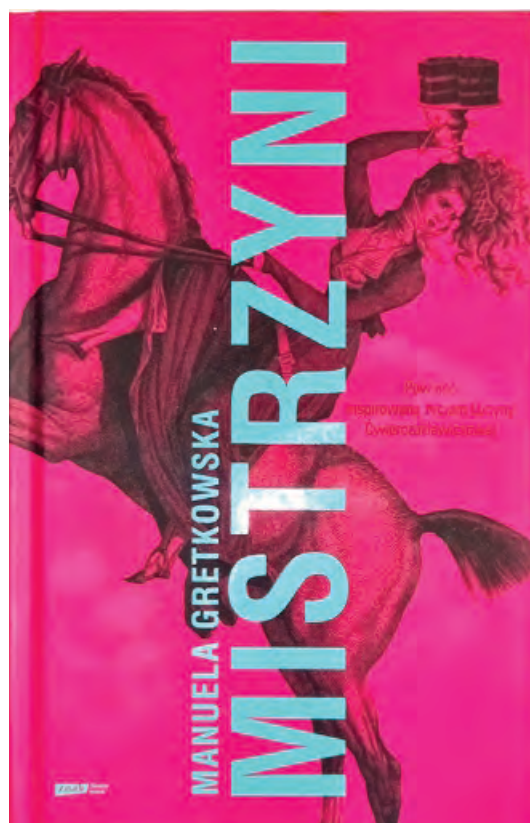
***Mistrzynie***

Wydawnictwo Znak

Kraków 2021

Bohaterka książki Manuli Gretkowskiej zatytułowanej *Mistrzynie* jest postacią autentyczną i zapewne znaną naszym babciom. Lucyna von Bachman, po rozwodzie z pierwszym mężem Feliksem Staszewskim, poślubiła inżyniera Stanisława Ćwierczakiewicza i jako Lucyna Ćwierczakiewiczowa zdobyła nie tylko popularność, ale i wielkie bogactwo. Mówiono o niej, że nauczyła Polki gotować. Znana jest jako autorka kilku książek kucharskich, ale przede wszystkim z *365 obiadów za pięć złotych*, wydanej po raz pierwszy w Warszawie 1860 roku. Publikacja ta doczekała się ponad 20 wydań. O Ćwierczakiewiczowej pisano, że nakłady jej książki przewyższały nakłady wydań dzieł Adama Mickiewicza i Juliusza Słowackiego. A wszystko w czasach, kiedy kobiety rzadko pracowały zawodowo. Redagowała popularny kalendarz dla kobiet, pisała o modzie, prowadziła popularny salon przy ulicy Królewskiej w Warszawie, w którym niezwykłymi daniami podejmowała wpływowych gości. Przyjaźniła się z wieloma znanymi osobami, między innymi z Bolesławem Prusem. Ta kontrowersyjna, ale i nietuzinkowa osoba, słynąca z wielkiej

szczodrości, znana była w dziewiętnastowiecznej Warszawie jako kobieta pełna sprzeczności i nowoczesnych jak na swoje czasy poglądów dotyczących zdrowia, higieny, trybu życia, emancypacji kobiet. Nic dziwnego, że Manuela Gretkowska zainspirowała się jej życiem i napisała powieść, która oczywiście nie jest powieścią biograficzną, ale portretem



niezwykłej, niezależnej dojrzałej kobiety zafascynowanej bardzo młodym, debiutującym aktorem. Ta fascynacja ma oczywiście swoje konsekwencje i swoją cenę. Książka o bohaterce dziewiętnastowiecznej Warszawy zaskakuje dziś aktualnością.

**Karsten Brensing**

### ***Misterium życia zwierząt***

**Przekład - Ewa Walewska-Wilk, Rafał Sarna**

**Wydawnictwo Amber**

**Warszawa 2018**

*Misterium życia zwierząt* to „niezwykła książka o niezwykłym świecie zwierząt”, której autorem jest Karsten Brensing, biolog, doktor etnologii i aktywista na rzecz ochrony praw zwierząt. Książka wzbudziła ogromne zainteresowanie zarówno w Niemczech, jak i w innych krajach. Na podstawie wieloletnich obserwacji i badań naukowych autor odsłania przed nami świat relacji między zwierzętami, pisząc o zadziwiających, ciągle odkrywanych przez człowieka umiejętnościach zwierząt. „Delfiny nawołują się po imieniu, orki żyją w kulturze liczącej ponad 700 000 lat (...) szczury uwielbiają imprezować, a kruki urządzają sobie saneczkowe zjazdy po zaśnieżonych dachach. Mrówki rozpoznają się w lustrze i stroją przed powrotem do domu. Pisklęta kaczek zdają skomplikowane testy na abstrakcyjne myślenie. (...) psy karzą za nielojalność, ale potrafią wybaczyć, jak się przeprosi.”

Po przeczytaniu tej książki nasz obraz świata zwierząt i nasz stosunek do nich nie może nie ulec rewizji. To książka, którą warto przeczytać, zwłaszcza że napisana jest niezwykle ciekawie i przystępnie. Możemy ją czytać razem z dziećmi, ale, w zależności od ich wieku, pierwszy rozdział poświęcony życiu seksualnemu zwierząt i gadżetom erotycznym możemy przeskoczyć.

**Jolanta Sychowska Kavedžija**



Ponownie gościmy w naszej kopernikańskiej galerii obrazy **Anny Kossakowskiej**. Przypominamy, że można je było zobaczyć na wystawie pt. *Galaktyczne ogrody*, otwartej 7 grudnia 2022 r. Tym razem są to jednak oryginały, które zostały pokazane na wystawie *Eye and the Sky* w bibliotece Bogdan Ogrizović w Zagrzebiu. Wystawa trwała od 2 do 23 października 2023 r. Po zakończeniu tej ekspozycji możemy je pokazać u nas. Artystka w kilku słowach przestawiła historię tego magnetyzującego, wędrującego w czasie i przestrzeni, cyklu.

Pierwotnie, na okrągłych płótnach, powstawały złote tarcze, ozdobione prostymi ornamentami, nawiązujące do sztuki słowiańskiej i wikingów. Były one malowane farbą olejną, w dość długim procesie, podzielonym na etapy tworzenia i schnięcia płótna.

Aż pewnego dnia pojawiła się myśl o stworzeniu czegoś, zupełnie bez planu, po prostu stając przed białym płótnem i intuicyjnie malując. I wtedy właśnie urodził się *Kosmos*, a po nim kilkadziesiąt barwnych, malowanych energicznymi pociągnięciami pędzla obrazów.

Cykl *Trzecie oko* wykonany jest w technice akrylowej na płótnie, a zainspirowany został pięknem i niepowtarzalnością ludzkiego oka, oraz centryczną, otwartą kompozycją i niezwykłymi przemianami tego organu w trakcie przebywania w świetle i mroku. Kurczące się i zwężające źrenice stanowią tu punkt centralny, z którego ta barwna, migotliwa opowieść bierze początek.

W niektórych obrazach podobieństwo do pierwowzoru z natury zaciera się i kompozycja zdaje się już żyć własnym życiem, połyskując i nieomal drgając. Kolejne fale barwnych plam rozchodzą się od środka we wszystkich kierunkach, jak kręgi na wodzie po wrzuceniu wężyka. Pozostają już tylko kolory i światło wędrujące w przestrzeń. Czasem jest to wręcz kosmiczna prędkość i podróż. Taki początek miały właśnie *Galaktyczne Ogrody*.

Anna Kossakowska



Anna Kossakowska



EYE

&

THE

SKY



15.12.2023. - 31.01.2024.

POLESIENSKIE TOWARZYSTWO KULTURALNE



MIĘDZAJ  
KOPERNIK

**Polskie Towarzystwo Kulturalne „Mikołaj Kopernik” w Zagrzebiu**  
**Poljska kulturna udruga „Mikolaj Kopernik” u Zagrebu**  
10000 Zagreb, Savska 34/36, Hrvatska

**Tel: 00385 1/ 49 21 919**

e-mail: [kopernik@kopernik.hr](mailto:kopernik@kopernik.hr); [rustalka@wp.pl](mailto:rustalka@wp.pl)

[www.kopernik.hr](http://www.kopernik.hr)

<https://www.facebook.com/ptkkopernik>

**Uredništvo/Redakcija:**

Urednica/Redaktor: Małgorzata Vražić

**Članovi uredništva/Członkowie redakcji:** Jolanta Sychowska Kavedžija, Marek-Mladen Stanojević, Janina Wojtyna-Welle, Ewa Zrno, Magdalena Najbar-Agičić, Damir Agičić, Arek Niziński

**Počasní član:** Branko Šegota

**Distribucija:** Poljska kulturna udruga „Mikolaj Kopernik” u Zagrebu

**Naklada:** 150 primjeraka

**Tisak:** Banian ITC, Zagreb

**Grafička oprema:** Ibis grafika, Zagreb

Bilten se izdaje uz finansijsku pomoć Savjeta za nacionalne manjine RH te Udruženja Wspólnota Polska iz Ureda predsjednika Vlade RP.

Biuletyn jest wydawany przy finansowym poparciu Rady do spraw Mniejszości Narodowych Republiki Chorwackiej oraz Stowarzyszenia Wspólnota Polska ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

U broju su korišteni materijali koje su poslali članovi PKU „Mikolaj Kopernik”. Korištene fotografije i grafike su javno vlasništvo ili pripadaju PKU „Mikolaj Kopernik”, čine privatnu zbirku i ne podliježu autorskoj zaštiti. Slike koje se odnose na pojedine događaje korištene su u skladu s dogovorom s vlasnicima slika u skladu s autorskim pravom.

**Informacja o zadaniu publicznym:**

Informujemy, że PTK M. Kopernik otrzymała dofinansowanie ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach konkursu „Polonia i Polacy za Granicą 2023”.

Nazwa zadania publicznego: Świat opisany po polsku – wsparcie mediów polonijnych w Europie Środkowej, Środkowo-Wschodniej, Azji i krajach byłego ZSRS.

Kwota dotacji: 9000,00 PLN Całkowita wartość zadania publicznego: 305 264,00 zł

Zadanie publiczne „Świat opisany po polsku – wsparcie mediów polonijnych w Europie Środkowej, Środkowo-Wschodniej, Azji i krajach byłego ZSRS” polega na dofinansowaniu kosztów związanych z wydaniem mediów polonijnych: tytułów drukowanych oraz internetowych.

# W obiektywie





**W następnym numerze:**

- Wystawa *Kontemplacja rozpadu* Arka Nizińskiego
- Inauguracja DKF Kopernik
- Bal karnawałowy
- Wielki Finał Orkiestry Świątecznej Pomocy
- Promocja książki A. Nowaka pt. *Metamorfozy Imperium Rosyjskiego 1721-1921*
- Dni z Kopernikiem
- Walne zgromadzenie i wybory zarządu
- Wielkanoc 2024